Некласичний тип наукової раціональності у синергетиці перекладу

М. С. Дорофєєва

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Paper received 21.06.2106; Revised 26.06.2016; Accepted for publication 01.07.2016.

Анотація. Стаття становить спробу використання філософських категорій «суб'єкт», «об'єкт», «засоби дослідження» як одиниць порівняльно-перекладацького аналізу в межах синергетичної методології дослідження перекладу. В ході оцінки якості перекладу застосовано пізнавальні принципи некласичного типу наукової раціональності. Визначено типові об'єкти й засоби дослідження некласичного типу для теорії перекладу. Проаналізовано матрицю оцінювання перекладу спеціального тексту на матеріалі релігійного жанру «проповідь».

Ключові слова: *синергетика перекладу, тип наукової раціональності, переклад спеціальних текстів, критерії оцінки якості перекладу, жанрово-стилістичні маркери, дискурсивні маркери.*

Вступ. Одним із пріоритетних завдань синергетики фахового перекладу постає створення синергетичної методології дослідження перекладацького процесу загалом, та перекладу спеціальних текстів зокрема. Для спеціальних теорій перекладу це означає перспективу створення поетапного синергетичного моделювання перекладацького процесу, універсалізацію і типологізацію моделей перекладу, а також аналіз та оцінювання результату перекладу, в тому числі множинних перекладів, за аутентичними принципами й методами синергетики.

Огляд публікацій. На нашу думку, первинними теоретичними засадами дослідження у синергетиці перекладу можуть слугувати не стільки закони аутентичної синергетики як синтезу математики, фахової предметної області та філософії, скільки філософія науки у «чистому» вигляді. Так, основоположник філософії науки академік В. С. Стьопін робить висновок про існування чотирьох глобальних революцій, що змінювали не тільки нормативну структуру наукового дослідження, а і самі філософські підвалини науки [8, с. 315]. Учений виокремлює: (1а) дисциплінарну класичну науку; (1б) дисциплінарно організовану класичну науку – перший тип наукової раціональності (I); (2) некласичний тип науки – другий тип наукової раціональності (II); (3) постнекласичний тип наукової раціональності (III). Для ілюстрації окремих етапів еволюції науки автор пропонує схематично представити кожний тип наукової раціональності, використовуючи категорії суб'єкта, об'єкта і засобів дослідження [див. схеми там само, с. 325-326].

В цьому контексті **метою** нашої розвідки стає використання некласичної моделі наукового пізнання (типу наукової раціональності II) для аналізу та оцінки якості перекладу спеціальних текстів. **Об'єкт** розвідки охоплює жанрово-стилістичні та дискурсивні маркери спеціального тексту, реалізовані на мовному рівні оригіналу.

Предмет дослідження становлять особливості відтворення жанрово-стилістичних та дискурсивних маркерів оригіналу спеціального тексту у множинних перекладах.

Матеріал дослідження формують фрагменти релігійного тексту жанру «проповідь» папи Римського Франциска німецькою мовою та його множинні переклади українською мовою. Спеціальний **метод** оцінки якості перекладу включає матрицю оцінювання письмового перекладу проф. Л. В. Черноватого.

Використання типів наукової раціональності з огляду на завдання нашої розвідки можливе у двох напрямах. По-перше, наведені типи наукового пізнання асоціюються з етапами історії перекладознавства XX століття. По-друге, сама структура наукового дослідження, представлена у межах кожного типу, екстраполюється на особливості вивчення перекладацького процесу в теорії перекладу. Розглянемо докладніше некласичний тип наукової раціональності, враховуючи методологічні паралелі з історією перекладознавства і загальною теорією перекладу.

Академік В. С. Стьопін визначає другий етап розвитку науки як становлення *некласичного* вчення про природу, що охоплює період з кінця XIX до середини XX століття. Суть некласичного типу наукової раціональності, згідно із автором концепції, полягає у розумінні *відносної істинності* теорій та картини світу, розроблених на попередньому, класичному етапі. Іншими словами, єдиній абсолютній істині протиставляються декілька теоретичних представлень одного й того самого фрагмента реальності, кожне з яких може претендувати на істину, оскільки містить різні елементи об'єктивного знання.

Якщо звернутись до тріади категорій «суб'єкт», «об'єкт», «засоби дослідження», можна побачити зміну відношень між трьома елементами, характерну для нової епохи некласичної науки. Некласичний тип наукової раціональності враховує зв'язки між знаннями про об'єкт і характером засобів, операцій та процедур наукової діяльності. Зважаючи на це, В. Г. Буданов підкреслює, що у науковому дослідженні некласичного періоду виникає відношення детермінації між об'єктом і засобами його дослідження, тобто на перший план висувається *система відліку суб'єкта дослідження-спостерігача* [1, с. 44-46].

Для теорії перекладу некласична схема наукового дослідження типу II означає в першу чергу відхід від постулатів еквівалентності, у тому числі прийняття буквального та вільного перекладу поряд із семантично та стилістично точним відтворенням оригіналу, характерним для класики. В плані історичної еволюції перекладознавства виникає герменевтика перекладу, а також розвиваються феноменологічні та деконструктивістські погляди на переклад. На базі некласичної парадигми здійснюється моделювання процесу перекладу, насамперед художнього та поетичного, в залежності від методу його виконання. Взаємозв'язок між результатом перекладу, обґрунтуванням рішень

 ©M. S. Dorofeeva 2016

перекладача та перекладацьким методом знаходить своє відображення у багатьох сучасних роботах, переважно з теорії художнього перекладу [2; 3; 7]. Саме це відношення стає ілюстрацією другого типу некласичної наукової раціональності для перекладознавства.

Наведений детермінативний зв'язок між перекладацьким рішенням, перекладацьким продуктом та методом перекладу зумовлює інший приклад застосування типу II у перекладознавстві: оцінка якості перекладу. Критерії оцінювання перекладацького результату варіюються у залежності від типу перекладу, виду перекладу, жанру перекладного тексту, допоміжних засобів, доступних для перекладача, умов виконання перекладу, і навіть виконавця (людина/машина). Як ми вже згадували, провідну роль у некласичній схемі наукового пізнання відіграє система відліку спостерігача. З цього випливає необхідність чітко прописаних критеріїв оцінки якості перекладу для кожного випадку перекладацької діяльності, тобто здійснюється оцінка об'єкта з урахуванням засобів його дослідження (точки відліку).

Наведемо приклади порівняльно-перекладацького аналізу некласичного типу на матеріалі німецькомовного тексту жанру «проповідь» папи Римського Франциска [12] та його множинних перекладів українською мовою, виконаних студентами-магістрами Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (варіант перекладу 1.1) [5]:

1. «Petrus […] lief zum Grab» (Lk 24,12). Welche Gedanken schwirrten während dieses Laufes durch den Kopf und das Herz des Petrus? Das Evangelium sagt uns, dass die Elf – darunter auch Petrus – dem Zeugnis der Frauen, ihrer österlichen Botschaft nicht geglaubt hatten. Ja, «die Apostel hielten das alles für Geschwätz» (V. 11). Auch die Frauen, die frühmorgens hinausgegangen waren, um ein Werk der Barmherzigkeit zu verrichten und die Salben zum Grab zu bringen, hatten dieselbe Erfahrung gemacht. Sie «erschraken und blickten zu Boden», waren aber bestürzt, als sie die Worte der Engel hörten: «Was sucht ihr den Lebenden bei den Toten?» (V. 5) .	1.1. «Петро біг до гробниці». Які саме думки витали в цей час в його голові та серці? Євангеліє говорить нам, що одинадцятеро, а серед них і Петро, не повірили свідченням жінок, їх пасхальній звістці. Так, «апостоли прийняли це все за просту балаканину». Також жінки, які вийшли зранку, щоб здійснити обряд милосердя і принести мазі до гробниці, побачили те саме. Вони «злякались і дивились на землю», однак були приголомшені, коли почули слова янгола: «Чому ви шукаєте живого серед мертвих?»

Для того, щоб адекватно оцінити перекладацький продукт, представлений у варіанті 1.1, необхідно з'ясувати, з якою метою здійснювався переклад. В даному випадку текст було запропоновано студентам у межах самостійної роботи з дисципліни «жанрові теорії перекладу». Тому, з одного боку, текст перекладався з навчально-тренувальною метою, з іншого боку, перевірялись не тільки мовна, а і жанровостилістична та дискурсивна компетенції студентів.

Враховуючи наведені передумови, визначимо конкретну *точку відліку* для оцінки якості перекладу. З цією метою скористаємося матрицею оцінювання письмового перекладу, запропонованою професором Л. М. Черноватим у підручнику «Методика викладання перекладу як спеціальності» [11, с. 228].

Параметри комплексного оцінювання якості письмового перекладу включають такі пункти: 1) стратегія, обрана для перекладу, та її відповідність цільовому тексту; 2) ступінь смислової еквівалентності ВТ і ЦТ, тобто ступінь їх відповідності з точки зору їх смислу; 3) ступінь функціональної еквівалентності ВТ і ЦТ, тобто ступінь їх відповідності з точки зору їх функцій; 4) ступінь інтенціонально-афективної еквівалентності ВТ і ЦТ, тобто ступінь їх відповідності з точки зору інтенції автора ВТ та сприйняття адресатом ЦТ, з урахуванням розбіжностей соціокультурних та предметних потенціалів автора ВТ і адресата ЦТ; 5) ступінь відповідності мовного оформлення ЦТ мовним і мовленнєвим нормам цільової мови; 6) ступінь коректності використаної термінології; 7) ступінь відповідності ЦТ дискурсивним та жанровим характеристикам ВТ; 8) ступінь обґрунтованості використаних способів перекладу; 9) ступінь відповідності обраної стратегії перекладу характеру ВТ і комунікативній ситуації (очікуванням адресатів); 10) ступінь відповідності ЦТ вимогам замовника. Слід зазначити, що серед можливих стратегій перекладу згадуються: а) послівний переклад, тобто збереження синтаксичної структури речень ВТ; б) смисловий переклад, під яким мається на увазі передача смислу ВТ при одночасній відсутності синтаксичного паралелізму між ВТ та ЦТ; в) комбінована стратегія, де застосовуються елементи як послівного, так і смислового перекладу [11, с. 235].

Отже, порівнюючи оригінал релігійного тексту (1) [11] та його варіант перекладу (1.1.) [4], можна встановити, що перекладач в цілому послуговується комбінованою стратегією перекладу наведеного уривку. Так, у першому, третьому і четвертому реченнях застосовується стратегія послівного перекладу з максимально можливим синтаксичним і лексичним паралелізмом між двома мовами: 1) «*Petrus […] lief zum Grab» – «Петро біг до гробниці»*; 3) *Das Evangelium sagt uns, dass die Elf – darunter auch Petrus – dem Zeugnis der Frauen, ihrer österlichen Botschaft nicht geglaubt hatten – Євангеліє говорить нам, що одинадцятеро, а серед них і Петро, не повірили свідченням жінок, їх пасхальній звістці;* 4) *Ja, «die Apostel hielten das alles für Geschwätz» – Так, «апостоли прийняли це все за просту балаканину»*. У частинах другого та п'ятого речень використовується стратегія смислового перекладу: 2) *Welche Gedanken schwirrten* ***während dieses Laufes*** *durch den Kopf und das Herz des Petrus?– Які* ***саме*** *думки* ***витали в цей***

час** в його голові та серці?* 5) *Auch die Frauen, ...* ***hatten dieselbe Erfahrung gemacht**. – Також жінки…* ***побачили те саме.

Початок шостого речення відтворено через послівний переклад: *Sie «erschraken und blickten zu Boden», waren aber bestürzt, als sie die Worte der Engel hörten… – Вони «злякались і дивились на землю», однак були приголомшені, коли почули слова янгола.* У другій частині одного й того самого речення ключове питання фрагмента передається за допомогою смислової еквівалентності: *«**Was** sucht ihr den Lebenden bei den Toten?» – «**Чому** ви шукаєте живого серед мертвих?»*

На підставі порівняльно-перекладацького аналізу робимо висновок, що комбінована стратегія (критерій 1), обрана для перекладу згаданого уривку, в цілому відповідає цільовому тексту. Аналізуючи досягнення смислової еквівалентності між оригіналом і його перекладом (критерій 2), можемо констатувати її досягнення на рівні всіх наведених речень.

З огляду на функціональну еквівалентність вихідного та цільового тексту (критерій 3), доцільно зробити декілька зауважень. Зважаючи на мету і завдання перекладу, слід звернути увагу на відтворення біблійних цитат у варіанті перекладу 1.1. Як бачимо, у реченні (1) відсутнє посилання на біблійну книгу (Lk – Євангеліє від Луки), а також на главу та стих (Lk 24,12), які цитуються в оригіналі. Таку саму ситуацію фіксуємо у четвертому (V. 11) та шостому реченнях (V. 5) транслята.

Оскільки ми маємо справу з перекладом релігійного тексту, необхідно дотримуватись вимог до релігійного перекладу, які полягають у обов'язковому відтворенні посилання на авторитетні джерела в оригіналі. Такі посилання формують жанрову специфіку релігійного тексту і водночас виступають носієм функції оригіналу – звернення (апелювання) до емоційного світу віруючих. Тому робимо висновок про неповну функціональну еквівалентність з оригіналом у першому, четвертому та шостому реченнях перекладу.

Що стосується передачі інтенції автора ВТ у ЦТ з урахуванням розбіжностей соціокультурних та предметних потенціалів автора ВТ і адресатів ЦТ (критерій 4), можемо констатувати, що намір автора не повністю реалізовано у першому, четвертому та шостому реченнях перекладу, оскільки не дотримано жанрово-дискурсивний принцип відтворення цитат оригіналу. Згадане правило полягає у пошуку офіційних відповідників для наведених біблійних цитат мовою перекладу. Це означає, що виконавець повинен був скористатись одним із опублікованих перекладів Біблії українською мовою, наприклад, перекладом митрополита Івана Огієнка [10], або перекладом Івана Хоменка [9], знайшовши там відповідні рядки (стихи) українською мовою. Як бачимо, у варіанті перекладу 1.1. перекладач послуговується власним відтворенням цитат авторитетного джерела, тим самим порушуючи інтенцію автора та очікування адресатів.

В плані мовного оформлення ЦТ (критерій 5) можна сказати, що переклад в цілому відповідає нормам цільової мови. Відтворення використаної термінології (критерій 6) також не викликає заперечень, оскільки уривок не містить вузькофахових богословських термінів, а за стилем належить до літературного стилю загальнонаціональної мови. З огляду на ступінь відповідності ЦТ дискурсивним та жанровим характеристикам релігійного тексту (критерій 8), можемо зробити такі самі зауваження, що і для критеріїв 3 та 4 (відсутність посилань на біблійні джерела та некоректність відтворення біблійних цитат у тексті перекладу).

Розглядаючи ступінь обґрунтованості використаних способів та прийомів перекладу (критерій 9), вважаємо більшість прийнятих перекладацьких рішень цілком обґрунтованими, оскільки половина випадків практично не викликає мовних труднощів перекладу (див. послівний переклад речень 1, 3, 4). Перекладацькі трансформації в інших випадках застосовуються, на наш погляд, цілком коректно (див. вище трансформацію генералізації у реченні 2 та семантичний парафраз як зміну способу опису позамовної ситуації у реченні 5).

Наступним критерієм оцінювання якості перекладу (критерій 10), згідно із обраною матрицею, виступає ступінь відповідності стратегії перекладу характерові оригіналу та комунікативній ситуації, в якій переклад буде використовуватись. Повертаючись до інших критеріїв якості досліджуваного перекладу, слід констатувати його часткову невідповідність характеру ВТ, а також очікуванням адресатів саме з функціонально-комунікативної точки зору. Хоча в плані семантичної та смислової еквівалентності переклад не викликає сумнівів, прагматичні порушення у відтворенні цитат і посилань не дозволяють оцінити наведений варіант на «відмінно».

Аналіз перекладу за останнім критерієм оцінювання, а саме – ступенем відповідності вимогам замовника (критерій 11), практично повторює висновки попереднього пункту. Оскільки замовником перекладу виступає в даному випадку вищий навчальний заклад (університет), де в межах навчального процесу перевіряються не тільки мовна, а й жанрова та дискурсивна компетенції студентів, слід констатувати неповну відповідність транслята вимогам замовника. Таким чином, на матеріалі наведеного уривку та варіанту його перекладу робимо висновок про високий рівень мовної компетенції, але недостатньо сформовану жанрову і дискурсивну (фахову, позамовну) компетенцію студентів у перекладі релігійних текстів.

Продемонструємо інший варіант перекладу наведеного вище уривку релігійного тексту, який за обраною матрицею оцінювання може претендувати на високу кількість балів [5].

На підставі наведеного варіанту перекладу 1.2. можна побачити усунення недоліків у порівнянні з перекладом 1.1. По-перше, транслят відповідає вимогам функціональної та інтенціонально-афективної еквівалентності, оскільки перекладач здійснює коректні посилання на біблійні джерела, використовуючи загальноприйняті скорочення мовою перекладу: *Lk 24,12 – Лк. 24: 12.* По-друге, під час відтворення біблійних цитат виконавець скористався українським перекладом Біблії митрополита Івана Огієнка, що свідчить про знання жанрових засад релігійного перекладу: *«Петро [...] до гробу побіг»; «Та слова їхні*

1. «Petrus […] lief zum Grab» (Lk 24,12). Welche Gedanken schwirrten während dieses Laufes durch den Kopf und das Herz des Petrus? Das Evangelium sagt uns, dass die Elf – darunter auch Petrus – dem Zeugnis der Frauen, ihrer österlichen Botschaft nicht geglaubt hatten. Ja, «die Apostel hielten das alles für Geschwätz» (V. 11). Auch die Frauen, die frühmorgens hinausgegangen waren, um ein Werk der Barmherzigkeit zu verrichten und die Salben zum Grab zu bringen, hatten dieselbe Erfahrung gemacht. Sie «erschraken und blickten zu Boden», waren aber bestürzt, als sie die Worte der Engel hörten: «Was sucht ihr den Lebenden bei den Toten?» (V. 5)	1.2. «Петро [...] до гробу побіг» (Лк. 24: 12). Які ж думки вирували, поки Петро біг, у його голові та серці? У Євангелії сказано, що одинадцять апостолів, серед них і Петро, не повірили свідченню жінок, тобто у їх вість про воскресіння. «Та слова їхні здалися їм вигадкою» (там само, 11). Це ж диво пережили і жінки, які пішли рано-вранці виявити своє милосердя і принести пахощі до гробу. Тоді «налякались вони й посхиляли обличчя додолу», приголомшені словами ангелів: «Чого ви шукаєте Живого між мертвими?» (там само, 5).

здалися їм вигадкою»; «налякались вони й посхиляли обличчя додолу»; «Чого ви шукаєте Живого між мертвими?» [10].

Єдиною зауважою до виконаного перекладу можна вважати невмотивоване уживання посилання «там само»: *(V. 11) – (там само, 11); (V. 5) – (там само, 5).* Назване посилання стилістично не відповідає типу релігійного тексту, оскільки використовується переважно під час посилань у текстах наукового стилю. В оригіналі ми спостерігаємо нетипове для релігійного дискурсу мови перекладу скорочення: V.5, що означає *Vers 5* (стих 5). З нашого погляду, на місці згаданих скорочень оригіналу в перекладі слід було б навести повне посилання на біблійну книгу, номер глави та номер стиха: *Лк. 24: 5.*

Отже, на матеріалі проведеного аналізу релігійного тексту за обраною точкою відліку (матрицею оцінювання Л. М. Черноватого) можна зробити висновок про відносність оцінки об'єкта дослідження. Так, якщо ми будемо оцінювати варіант перекладу 1.1. за іншою матрицею, наприклад, за критеріями п'яти рівнів еквівалентності В.Н.Комісарова [4, с. 78], ми встановимо повну відповідність транслята п'ятому рівню еквівалентності.

Інакше кажучи, переклад 1.1. за критеріями В. Н. Комісарова зберігатиме високий ступінь синтаксичного і лексичного паралелізму; вказання на позамовну ситуацію, а також спосіб опису позамовної ситуації. Лише мета комунікації буде досягнута не повністю, оскільки відсутні посилання на авторитетні джерела у релігійній промові. Утім, якщо припустити, що переклад 1.1. є усною стенограмою промови адресанта (папи Римського Франциска), то зауваження до перекладу усуваються автоматично, так само, якщо встановити метою перекладу лише перевірку мовної компетенції студентів.

Висновки. За даними аналізу, відносність наукової істини у некласичній моделі наукового пізнання (тип наукової раціональності ІІ) може бути проілюстрована в теорії перекладу на прикладі оцінки якості транслята.

Об'єкти дослідження некласичного типу наукової раціональності охоплюють художні та спеціальні тексти, що знаходяться всередині широкого дискурсивного контексту. Такий контекст включає, з одного боку, традиційні фактори комунікативної ситуації, зокрема адресанта, адресата, предмет повідомлення, особливості умов комунікації. З іншого боку, дискурсивний контекст об'єкта спеціального перекладу містить норми фахової комунікації у певній галузі, жанрово-стилістичні конвенції оформлення тексту, вимоги замовника та очікування потенційних адресатів.

Тексти оригіналу і перекладу розглядаються з різних точок зору, що стає можливим завдяки зміні уявлень про об'єкти теорії перекладу. Вихідний та цільовий тексти порівнюються із відкритими системами (макросистемами), що включають два рівні самоорганізації: внутрішній рівень, тобто зміст і форма самого тексту, і зовнішній рівень дискурсивних факторів, перелічених вище. Обидва рівні в межах кожної макросистеми зумовлюють одне одного, утворюють складну сукупність взаємозв'язків між макросистемами, і таким чином впливають на процес і результат перекладацької діяльності, формуючи елементи самоорганізації мегасистеми перекладу.

Оскільки результат перекладу, а також полюс його оцінки можуть змінюватись залежно від засобу наукового пізнання (точки відліку), інструментами дослідження некласичного типу ІІ стають додаткові аспекти категорії еквівалентності, які охоплюють функціональний, нормативно-текстовий та формально-естетичний плани. Сюди ж можна віднести і категорію адекватності, яка, на наш погляд, практично дорівнює першому рівню еквівалентності В. Н. Комісарова з домінантою мети комунікації. Вивчення транслята і його критика відбуваються у суворій відповідності з метою перекладу та заздалегідь визначеними критеріями оцінки якості перекладацького продукту.

Отже, розгляд некласичного типу наукової раціональності, екстрапольований на теорію перекладу, дозволяє зробити висновок про те, що філософські категорії «суб'єкт», «об'єкт», «засіб» можуть слугувати одиницями глибинного рівня аналізу як самого перекладацького процесу, так і окремих етапів історичного розвитку перекладознавства. З нашої точки зору, згадані елементи утворюють набір прототипних категорій для аналізу перекладу в синергетичному аспекті, формуючи основу синергетичної методології дослідження фахового перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буданов В.Г. Методология синергетики в постнеклассической науке и в образовании / Владимир Григорьевич Буданов. – М.: Изд-во ЛКИ, 2009. – 240 с.
2. Дворніков А.С. Метод поетичного перекладу Миколи Лукаша в полісистемі української літератури (на матеріалі перекладів трагедії Й.-В. Гете «Фауст» і поезій Ф. Шиллера): автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол.наук: спец. 10.02.16 – перекладознавство/ Андрій Сергійович Дворніков. – Одеса, 2013. – 23 с.
3. Коломієць Л.В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії): Монографія / Л.В.Коломієць. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. – 522 с.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В.Н.Комиссаров. – М.: Высш.шк., 1990. – 253 с.
5. „Петро біг до гробниці“. – [фрагмент студентського перекладу проповіді 1.1.]
6. „Петро […] до гробу побіг“. – [фрагмент студентського перекладу проповіді 1.2.]
7. Сикалюк Ю.И. Способы воспроизведения индивидуального стиля И.Франко в автопереводах (на материале немецкого и украинского языков): автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.20 – сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание / Юлия Игоревна Сикалюк. – М.: ИЦ МГУ, 2016. – 22 с.
8. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы: учебник для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук / В. С. Степин. – М: Гардарики, 2006. – 384 с.
9. Святе Письмо (переклад Івана Хоменка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bibliya.in.ua/index.php/ /site/index
10. Український переклад Біблії Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bibleonline.ru/ /bible/ukr/
11. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад» / Л.М.Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 376 с.
12. Papst Franziskus. „Öffnen wir dem Herrn unsere verschlossenen Gräber“ (Volltext der Predigt von Papst Franziskus bei der Feier der Osternacht im Petersdom am 26.März 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://de.radiovaticana.va/news/2016/03/26

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Budanov V.G. Synergetic methodology in postnonclassical science and education / Vladimir Grigor'evich Budanov. – M.: Izd-vo LKI, 2009. – 240 p.
2. Dvornikov A.S. Mykola Lukash's method of poetry translation in the polysystem of Ukrainian literature (based on his translations of «Faust» by J.W.Goethe and poems by F.Schiller). – Thesis for a candidate degree in philology, speciality 10.02.16 – Translation Studies / A.S.Dvornikov.– Odesa, 2013 – 23 p.
3. Kolomiec` L.V. Conceptual and methodological foundations of contemporary Ukrainian poetic translation (based on translations from English, Irish and American poetry): / L.V. Kolomiec'. – K.: VPC «Kyivs'kij universitet», 2004. – 522 p.
4. Komissarov V.N. Theory of translation (linguistic aspects) / V.N.Komissarov. - M .: Vyssh.shk., 1990. – 253 p.
5. „Petro big do grobnici“. – [a fragment of student translation of the Pope Francis` homily 1.1.]
6. „Petro […] do grobu pobig“.– [a fragment of student translation of the Pope Francis` homily 1.2.]
7. Sikalyuk Y.I. Reproduction of Ivan Franko's individual style in autotranslation (based on the german and Ukrainian languages). – Thesis for a candidate degree in philology, speciality 10.02.20 – Comparative-historical, typological and comparative linguistics / Y.I.Sikalyuk. – Moscow, 2016. – 22 p.
8. Stepin V.S. Philosophy of Science. Common problems: a textbook for graduate students and candidates for a degree of Sciences / V.S. Stepin. – M.: Gardariki, 2006. – 384 p.
9. Holy Scripture (translated by Ivan Khomenko) [online resource]. – Access mode: http://bibliya.in.ua/index.php/ /site/index
10. Translation of the Bible by Ivan Ogiyenko [online resource]. – Access mode: https://www.bibleonline.ru/bible/ukr/
11. Chernovatyj L.M. Methods of teaching translation as a speciality: a textbook for students of higher educational institutions on a speciality "Translation" / L.M.Chernovatyj. – Vinnicya: Nova kniga, 2013. – 376 p.

The nonclassical type of scientific rationality in translation synergetics

Dorofeeva M. S.

Abstract. The article is an attempt to use the philosophical categories of "subject", "object", "research operations (tools)" as units of translation comparative analysis within synergetic methodology of translation studies. During the evaluation of translation quality the cognitive principles of nonclassical scientific rationality's type are applied. The typical objects and research operations tools of nonclassical type in translation studies were defined as well. The evaluation matrix of special purpose text's translation based on textual genre "homily" was looked upon.

Keywords: *translation synergetics, type of scientific rationality, translation of special purpose texts, evaluation criteria of translation quality, genre and stylistic markers, discourse markers.*

Неклассический тип научной рациональности в синергетике перевода

М. С. Дорофеева

Аннотация. Статья представляет собой попытку применения философских категорий «субъект», «объект», «средства исследования» в качестве единиц сравнительно-переводческого анализа в рамках синергетической методологии исследования перевода. В ходе оценки качества перевода использованы познавательные принципы неклассического типа научной рациональности. Определены типичные объекты и средства исследования неклассического типа для теории перевода. Проанализирована матрица оценивания перевода специального текста на материале религиозного жанра «проповедь».

Ключевые слова: *синергетика перевода, тип научной рациональности, перевод специальных текстов, критерии оценки качества перевода, жанрово-стилистические маркеры, дискурсивные маркеры.*